

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

2. Iaponum forma & mores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

alia duo adiiciunt. Altera Scioocus, regna nisi quatuor non habet sua, nam quintum Auagis insula illi addit. Tertia omnium maxima, absque nomine est. Nifonem, esto, multi eam appellant, sed ea vox toti est imperio communis; quodque nos Iaponem dicimus, hoc Sineses Iaponem; vulgo indigenæ Nifonem appellant, Regna comprehendit omnino quinquaginta, sed Ochis, & Sando insulæ, duo præterea ditionis eiusdem regna efficiunt. Extra quas dixi tres principes insulas, totum circumquaque minusculis velut confutum arctatur mare, scinditurque in sinus varios insulis, quibus est facilis & brevis ex vni ad alias traiectus. Solum ferè montosum; plana ferendis frugibus rariora, quanquam alendis incolis non parca; datura vberius, si colonos haberent diligentiores. Aquis enim montes perennibus passim scaturiunt, quibus in fluuios collectis, valles, & campi liberaliter pinguescunt. Sed nec ipsi montes (alicubi nubibus altiores) suis opibus earent quibus suos Iapones locupletant. Fodinis abundant argenti feracibus, ad quod Europa & India navigat; in id Iaponij sat macram operam & tenuem conferunt; haud tamen vsque adeò sterilem, quin ad aureorum millia quingenta ex eo annua referant, eius enim pretij glebis argenteis Valignanus scribit vidisse quotannis Sinensia serica ab Lusitanis permutari. Sunt & aliis montes subterraneis specubus, & venis metallorum, ac sulphuris vbi que pensiles; & multis locis perpetuò ardent. Cælum, etsi eiusdem cum Sicilia, & inferiore Italia ingenij, at longè frigidius; opinor montibus pluias dierum interdum quadraginta, in niues densantibus. Sed violentia ventorum nihil infestius, statis anni temporibus flatuum impetum, horas viginti quatuor eundem continuant, & quacumque turbinem egerint, integras deuastant regiones. Quare vnâ tantum ædes assurgunt contignatione; nobili tamen, vt apud nos aularum, & conclauium ordine, numeroque digestæ; ac licet nec fornicibus arcuatæ, nec parietibus è saxo, aut latere; ob crebros illic, & validissimos terræ motus, sed simplici ex ligno constent; sunt ad aspectum pulcherrimæ, commodissimæ ad vsum. Prima earum molimina trabes nectunt ingentes, apud nobiles ex cedro; quæ arbor illic enormi crassitie, ex montibus cæditur; partes tabulis, è cedro pariter, siue alia arbore, æuum ferente compinguntur. Sed illinuntur vtrimque gummitione splendidissimi candoris quam nec humor nec aquæ diluunt. Scamnis propterea, & sedibus carent, quòd vel talis suis soliti sint, vel humi insidere, tibiis Saracænorum more decussatis, idcirco pauimenta storeæ vestiunt subtilibus intextæ paleis, sed in domibus virorum principum adhibentur multo serico, & argento, eleganti opere belluata.

2
Iaponum
forma &
mores.

2. Iam verò incolarum oliuarius color; statura infra mediocrem; si quibus altior, prærogatiuam formæ nobilis, ij ferunt; oris species ab nostra multum dissimilis: ex quo fit, vt nostri simulare partiam non possint, ad proseriptionum capitalium acerbiteriam deuicandam. Mox enim vt comparuerint, peregrinitatis arguuntur. Angusti oculi, nasus parum extans,

extans, & depressum narium acumen. Tota facies, eminentia partium tam leui, vt à fronte ad mentum tantum non plana sit, nec barbam nisi serò, & auarè mittit. Nec abest propius ab nostra, illorum viuendi ratio, & vsus, in quo mirum quantum sibi placent, ac præ se alios mortales pro stolidis habent. Funeris apud illos color albus; Niger festus, & hilaris: Laudant buxos dentes, & caput depile, mox vt capillum viderint fruticantem reuellunt, dempto floeculo quem ad frontem plebeij; nobiles alunt in occipitio; cum si quis tetigerit pro summo probro id vindicant, vtque hanc ostentent elegantiam lepidam, pluat, caleat, ningat, aperto serè incedunt capite. Salutationes maximè insignes, detractus pedi calceus exhibet; sed suus cuique Dominus sublati in caput manibus, & curuo in terram toto corpore salatur. In equum à dextra idcirco inscendunt, quòd absurdum putent tam claro in munere, sinistro pedi insistere. Egrotos nisi erudis non pascunt; nempe vt ab natura edita sunt, aptiora esse ad restituendam naturam laborantem. Ouilla, bubula, gallinaria, & istiusmodi cicurum carnes, perindè illis sunt, vt nobis equinæ, & caninæ. Vix nisi ferinam apponunt, quam ingenti, & facili captura, sagittis, & floppis venantur. Nusquam alibi magnificentia quàm in conuiujs magis luxuriat; certant eorum apparatu inuicem vincere, sua cuique mensa seorsum ponitur, palmis haud plus duobus alta, quòd humi discumbant. Mappas verò quaslibet dedignantur, mensis addere nihil possint mappæ, tametsi quod pretiosissimæ vtpotè confert is ex ligno longe pretiosiori, & pulcherrimo encausti, aurique emblemate tessellatis. Cibos ori admovent etiam minutis baccillis duobus exilibus, palmi paulò plus, vnus; quos fuscina instar habilitate mira inter digitos mouent. Sectores quoque habent escarios, velut in Europa, ephebos à poculis, turbamque famulorum qui omnes doctè & venustè ministeria sua conuiujs exhibent. Ipsi cibi, quotidiani; etiam principum victorum inferuntur mensis ingeniosè exornati, figuratum vario schemate, plumatilibus cristis, & floribus, at sexcentis ex auro, & serico pigmentis; nec defunt celebrioribus eorum epulis symphoniarum, & saltationes, cæteræque animis oblectandis oculorum & aurium voluptates. Nec pani triticum, nec oleam oliuo, nec vino Iapones vitem serunt, nisi locis perpaucis, panem oriza; oleum vel piscium adeps, vel herbarum trita, pressaque semina; potum icidem oriza vulgo suppeditant, nec nisi calidum, aut saltem tepidum, anno toto bibunt. Sed famoso Cia, nobilium pocula gloriantur, quod ex herba eiusdem nominis simplici aquâ decoquitur, & vigorem stomacho multum subdit: tanti verò fit, vt nisi vasis ingentis pretij, nec coquatur, neque forbeat. Vasis pretium metitur sua antiquitas, si ab sæculis durarint ollæ, tripodes, scutellæ, digna sunt thesauris etiam regijs, tametsi figlina, & æruginè semel, emunturque imensis pecunijs, vt in iis Cia honorificè poterit. Quæ cum nobis apud illos videntur absurda, exprobrant vicissim punctum lapidis adamantinum,

tem, aut vnionum inutile par, integris patrimoniis à nobis emi, cum præter antiquitatis titulum ea vasa hauriendo Cia vsum nobilem præbeant. Certè Rex Bungi P. Valignano, eiusmodi vasculum, ostendit quatuordecim millibus ducatorum à se emptum, quod xui omnis memoriam excederet; & fuit aliud Meaci quod æstimabatur triginta millibus. Vestes quod attinet, omnes sunt talares, truncis ad cubitum manicis, & nudo brachio; vestium sinus, cum domo prodeunt, non vno modo ad zonam suspendunt. Vix nisi sericis quisquam induitur, quorum & ab se, & ab Sinensibus magna copia abundant; nec sunt vnquam vestes etiam senum, & grauium vnus coloris, qui fusco simplici maturitatem redoleat; sed rubro cæruleo, croceo segmentatæ, & intextis omnium colorum strobis elegantes; estque apud illos constanti more vsitaturæ vt bis die quotannis fixo, illas mutent, ac prout anni tempestas tulerit, hybernis omnes aut æstiuis induti, velut ex composito prodeant; dies porro ommissis hebdomadis, ex Luna tantummodò computant, quemque nos mensis exempli gratia secundi decimum; Lunæ secundæ decimum ij dicunt, annum enim totum in Lunas duodecim partiuntur.

3
Iaponum ad
litteras, &
anima inge-
nium.

3. Dotes ab natura Iaponiis inditas, & morum virtutes ne tacitus sileam, viuaci primùm esse ingenio, & acuto, si qui vsquam hominum, fatentur vniuersi; ac licet omnibus arma potius quàm literæ cordi sint, præter illos quos templis destinant; sed vbi animum ad literas applicant, facilitate ingenij, & tenacitate memoriæ excellunt. Vnus eorum sermo, & scriptio comprehendi nisi mente capacissima non possunt. Sermo quidem esto, tota Iaponia vnus sit, sed multorum instar, personis & rebus accommodandus est; alia est domestica dictio, alia concinnè loquentis, alia nobilis, mercatoris, plebeij, fœminarum; in sacris verò, & regni negotiis tractandis longissimè diuersa; forètque ineptum, verba, & sententias adhibere, quæ personæ, argumento, & occasione minus propriè conuenirent. Scribendi ratio, literis non constat, ex vno alphabeto in voces diuersas variè commissis. Sed vnaquæquæ res vno tantum peculiari sibi exprimitur caractere, quo exprimi alia non potest; ij autem characteres tot constant rectis, curuis, implexis & in notam vnã coalescentibus ex lineis, vt vel paucos animo memoria tenere, tam multiplici, & enormi specie impressos pro miraculo sit; censentur ij tamen ad multa millia. Hanc scribendi artem Combodascum quendam, insignem doctrinis Bonzium, ex Sinis aiunt in Iaponiam inuexisse; maiorem homine creditum, & spiritum potius, vel ab cælo, vel ab inferis extitisse; si tamen hominem, etiamnum in viuis hunc esse; cum enim se olim viuum spelunca condere decreuisset, muro duplici obturandam curasse, & varicinatum euoluto cursu decem millium annorum, Mirozum nescio quem, regna illa nouis scientiis, & religionibus turbaturum, se verò tunc demum suo illo ex cauo proditum, eique q̄stiturum. Dormire interea sublatis in cælum manibus longum